

při prozatímním uspořádání záležitostí universitních mlčením opominouti. Jest to zavedení platu kollegijného, totiž honorárů, které pro každé kollegium platiti se mají na místě platu školního, který posud za každý rok studium universitního v celku zapravován byl. Má-li svoboda ve vyučování působiti, nedá se odloučiti od zavedení privátních docentův; docentství by však bylo ku stálému chřadnutí odsouzeno, ba stalo by se docela nemožným, kdyby tím, že ve všech důležitějších kollegiích od ustanovených řádných a mimořádných profesorův vykládaly by se bezplatně nauky, privátním docentům byly odňaty výminky k obživě.

Volnost v učení-se, jest-li spojena s bezplatností za návštěvu jednotlivých kollegií, svádí, jak krátká zkušenost jest toho důkazem, studující, že současně navštěvují takové množství kollegií bez všelikého ladu a skladu, bez rozvahy a výběru, že tím prospěšné studium jakékoliv vědy jest nemožným; i ačkoliv se díla ducha měřidlem hmotným ovšem měřiti nedají, bylo by to přec nadarmo, kdybychom před skutečností chtěli zamžiti oči a neuznávat, že vyučování, uděluje-li se se všech stran bezplatně, snadno bývá lehce váženo, naopak ale bývá obyčejně více váženo, pilně navštěvováno a horlivějí užíváno, kde není přístupné bez útrat peněžitých. Tyto útraty stanou se při svobodě v učení-se hrázou mladické lehkomyšlnosti, i posud se bez nich obcházeť neodvážili tam, kde zavedena jest volnost v učení-se. Ostatně jest plat kollegijný docela vhodným prostředkem, by učitelům k větší činnosti v učitelském úřadu podnět dával, a ta výhoda, kterou poskytuje profesorům na universitách nerakouských byla by, kdyby se ten plat i tu nezavedl, velmi na závadě povolávání výtečných mužův z cizozemsku na university rakouské.

Nemalý počet profesorův rakouských nachází se již na universitách zahraničních i bylo by to našim vysokým školám na velkou ujmu, kdyby ještě dále postavení profesorův v cizozemsku příčinlivým mužům větší výhody poskytovat mělo, než by jim v domově podány býti mohli. Z těchto příčin považují to za povinnost svou, Vašemu Veličenstvu nejuctivějí předložiti zavedení kollegijního platu na vysokých školách mocnárství rakouského, na kterých uvedena jest svoboda ve vyučování.

Nezamýšlí se, aby dosavadní náklad na studování se tím zvýšil, nýbrž jen aby se ním způsobily jiné účinky. Již od delšího času jest z větší části na universitách zaveden plat školní (za vyučování) o ročních 30 zl.; velikost budoucích kollegijních platův dá se tak vyměřiti, že, když studující slyšeti bude